

AUDITORIYADAN TASHQARI MASHG‘ULOTLAR JARAYONIDA TALABLAR TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Axmedova Mexribon Gulmirza qizi

Xalqaro Nordik universiteti

Ta’lim tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang‘ich ta’lim)

2-bosqich, 1-MTB-23 guruh magistranti

Annotatsiya: Auditoriyadan tashqari mashg‘ulotlar jarayonida talabalar tafakkurini rivojlantirish muhim vazifalardan biridir. Tafakkur – bu insonning fikrlash, mulohaza yuritish, tahlil qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatidir. Talabalar tafakkurini rivojlantirish ularning o‘qishdagi muvaffaqiyati, ijodkorligi va mustaqil fikrlay olish qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi. Auditoriyadan tashqari mashg‘ulotlar esa bu jarayonni yanada samarali tashkil etish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Ushbu maqolada auditoriyadan tashqari mashg‘ulotlar jarayonida talablar tafakkurini rivojlantirish usullari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so‘zlar: tafakkur, mashg‘ulotlar, auditoriya, bilim, ko‘nikma 1, metodlar, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv.

МЕТОДЫ РАЗВИТИЯ ТРЕБОВАТЕЛЬНОГО МЫШЛЕНИЯ ВО ВНЕКЛАССНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Ахмедова Мехрибон Гулмирза кизи

Международный Северный университет

Теория и методика образования (начальное образование)

2-я ступень, 1-я группа МТБ-23, мастер

Аннотация: Развитие мышления учащихся является одной из важных задач внеклассной работы. Мышление — это способность человека думать, рассуждать, анализировать и решать проблемы. Развитие мышления

учащихся способствует повышению их успеваемости, креативности и способности мыслить самостоятельно. Внеклассные мероприятия создают широкие возможности для более эффективной организации этого процесса. В статье представлена информация о методах развития мышления в области требований во время внеклассного обучения.

Ключевые слова: мышление, обучение, аудитория, знания, умения, методы, самостоятельное мышление, творческий подход.

METHODS FOR DEVELOPING THINKING IN THE PROCESS OF EXTRACURRICULAR ACTIVITIES

Akhmedova Mekhribon Gulmirza qizi

International Nordic University

Theory and Methodology of Education (Primary Education)

2nd cycle, master's student of group 1-MTB-23

Abstract: Developing students' thinking in the process of extracurricular activities is one of the important tasks. Thinking is a person's ability to think, reason, analyze and solve problems. Developing students' thinking serves to increase their academic success, creativity and ability to think independently. Extracurricular activities create ample opportunities for more effective organization of this process. This article provides information on methods for developing thinking in the process of extracurricular activities.

Keywords: thinking, activities, audience, knowledge, skills, methods, independent thinking, creative approach.

Talabalar tafakkurini rivojlantirish uchun auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar turli usullar va shakllarda olib borilishi mumkin. Jumladan, muammoli vaziyatlar yaratish, muhokama va munozaralar tashkil etish, loyiha ishlari bilan shug'ullanish, interfaol o'yinlar o'tkazish, nazariy bilimlarni

amaliyotga tatbiq etish kabi faoliyatlar talabalarni o'ylashga, fikr almashishga va yangi g'oyalar yaratishga undaydi. Muammoli vaziyatlar yaratish usuli talabalarni faollashtirishning samarali yo'llaridan biridir. Bu usulda o'qituvchi yoki rahbar talabalar oldiga hal etilishi lozim bo'lgan murakkab vaziyat yoki masalani qo'yadi. Talabalar bu vaziyatni tahlil qilib, turli yechimlar taklif qilishadi. Shu tariqa ularning mantiqiy tafakkuri, tahlil qilish qobiliyati va ijodkorligi rivojlanadi. Muammoli vaziyatlar talabalarni mustaqil fikrlashga, o'z fikrini asoslashga o'rgatadi. Muhokama va munozaralar talabalarni fikr bildirishga, boshqalar fikrini tinglashga va o'z nuqtai nazarini himoya qilishga o'rgatadi. Auditoriyadan tashqari shunday mashg'ulotlar tashkil etilganda, talabalar o'zaro muloqotda bo'lib, fikr almashadilar, turli qarashlarni solishtiradilar va natijada yanada chuqurroq bilimga ega bo'ladilar.[1]

Loyiha ishlari bilan shug'ullanish ham talabalar tafakkurini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Loyiha faoliyati talabalarni mustaqil ravishda ma'lumot to'plash, uni tahlil qilish, muammolarni aniqlash va yechimlar topishga undaydi. Talabalar o'z loyihalarini taqdim etish jarayonida o'z fikrlarini tartibga solish, mantiqiy izchillikni saqlash va ijodiy yondashuvni qo'llash imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa ularning tafakkurini kengaytiradi va mustahkamlaydi. Interfaol o'yinlar ham auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda talabalar tafakkurini rivojlantirishda keng qo'llaniladi. O'yin shaklidagi mashg'ulotlar talabalarni faol ishtirok etishga undaydi, ular o'yin davomida tez fikrlashga, tezkor qarorlar qabul qilishga o'rganadilar. O'yinlar orqali talabalar bilimlarni mustahkamlash bilan birga, ularni amaliyotda qo'llashni o'rganadilar. Bu esa tafakkur jarayonining samaradorligini oshiradi. Nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etish ham talabalar tafakkurini rivojlantirishda muhim hisoblanadi. Auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda talabalar o'z bilimlarini turli amaliy vazifalar, eksperimentlar, tajribalar orqali sinab ko'rishadi. Bu esa ularning bilimlarini chuqurlashtirish va

tafakkurini yanada boyitishga xizmat qiladi. Amaliy faoliyat orqali talabalar o'rgangan nazariy bilimlarni real hayot sharoitida qo'llashni o'rganadilar, bu esa ularning fikrlash jarayonini yanada rivojlantiradi. Shuningdek, auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda talabalar o'rtasida guruh ishlari tashkil etish ham samarali usullardan biridir. Guruhda ishlash talabalarni bir-biri bilan muloqot qilishga, fikr almashishga va birgalikda muammolarni hal qilishga o'rgatadi. Bu jarayonda talabalar o'zaro yordam ko'rsatadilar, turli fikrlarni birlashtiradilar va yangi g'oyalar yaratadilar. Guruh ishlari talabalar tafakkurining ijodiy va tanqidiy jihatlarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega.[2]

Talabalar tafakkurini rivojlantirishda auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarni rejalashtirishda ularning yosh xususiyatlarini, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olish zarur. Har bir talabaga moslashgan, ularni qiziqtiradigan va faollashtiradigan mashg'ulotlar tashkil etish talabalar ishtirokini oshiradi va tafakkurini samarali rivojlantiradi. Shuningdek, mashg'ulotlarning mazmuni va shakllari doimiy ravishda yangilanib borilishi, zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar qo'llanilishi talabalar motivatsiyasini oshiradi. Tafakkur rivojlanishini baholash ham muhim bosqich hisoblanadi. Auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda talabalar fikrlash qobiliyatining rivojlanishini baholash uchun turli metodlar qo'llanilishi mumkin. Masalan, talabalar tomonidan tayyorlangan loyihalar, muhokama jarayonidagi faol ishtirok, muammoli vaziyatlarni hal qilishdagi yondashuvlar baholanishi mumkin. Bu baholashlar talabalarni yanada faol bo'lishga undaydi va ularning tafakkurini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi.[3]

Tafakkur rivojlanishi uchun auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarni mustaqil ishlashga, o'rganilgan bilimlarni tahlil qilishga va yangi bilimlarni izlashga rag'batlantirish zarur. Bu esa ularni mustaqil fikrlashga va ijodiy yondashuvga o'rgatadi. [4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar talabalar tafakkurini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Muammoli vaziyatlar yaratish, munozaralar tashkil etish, loyiha ishlari, interfaol o'yinlar, amaliyotga asoslangan mashg'ulotlar va guruh ishlari orqali talabalar fikrlash qobiliyatini kengaytirish mumkin. Bu esa ularning o'qishdagi muvaffaqiyatini oshirish, ijodkorlik salohiyatini rivojlantirish va mustaqil fikrlashga o'rgatishda katta ahamiyatga ega. Auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarni rejalashtirishda talabalar ehtiyojlari va yosh xususiyatlarini hisobga olish, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llash talabalar tafakkurini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kholmatov, S. (2022). "Innovative approaches in education and the development of students' thinking". Tashkent: Publishing House of the National University of Uzbekistan.
2. Yuldoshev, A. (2023). "Methods for the formation of logical thinking of students". Tashkent: Publishing House of Education and Training.
3. Rahimova, D. (2021). "Pedagogical technologies and critical thinking of students". Samarkand: Publishing House of SamSU.
4. Karimov, B. (2022). "Development of creativity in extracurricular activities". Tashkent: Publishing House of the Uzbekistan Pedagogical University.
5. Ganiev, M. (2023). "Methods for the development of independent thinking of students". Bukhara: Publishing House of BukSU.
6. Islamova, N. (2021). "The use of interactive methods in the educational process and the development of thinking". Tashkent: Tashkent State University Publishing House.